

Мельник Юрій Борисович

Національна академія Національної гвардії України

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Проаналізовано сучасний стан проблеми рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників. Висвітлено нормативно-правові документи з означеної проблеми. Охарактеризовано принципи рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників. Розроблено рекомендації до рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників. Запропоновано структуру положення «Система рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників у вищих навчальних закладах».

Ключові слова: *рейтингове оцінювання, науково-педагогічні працівники, структура положення, принципи.*

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Рейтингове оцінювання науково-педагогічних працівників (далі – НПП) є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищого навчального закладу (далі – ВНЗ). Організація системи рейтингового оцінювання НПП надає можливість об'єктивного аналізу якості кадрового забезпечення навчальної, методичної, наукової та організаційної діяльності освітнього закладу, а також спрямована на пошук і реалізацію ресурсів ефективного використання кадрового потенціалу, впровадження дієвих форм освіти та науки, інноваційних технологій й методик організації навчально-виховного процесу.

Ціль статті – проаналізувати сучасний стан проблеми рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників; охарактеризувати загальні принципи та розробити рекомендації до рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників у вищій школі.

Аналіз публікацій (виділення невирішених проблем). В електронному ресурсі Інтернет зустрічається велика кількість публікацій щодо рейтингового оцінювання НПП, проте переважна їх більшість стосується конкретних ВНЗ [1-3]. Залишаються не з'ясованими як нормативні документи, що мають забезпечити правову основу, так і вихідні принципи, на яких здійснюється рейтингове оцінювання НПП.

Рейтингове оцінювання НПП ВНЗ має ґрунтуватися на Законі України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 [4], Наказах Міністерства освіти і науки України «Про внесення змін до Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам» № 174 від 06.02.2017 [5], «Про узагальнення переліків спеціальностей, ліцензованих обсягів вищих навчальних закладів та переоформлення сертифікатів про акредитацію напрямів та спеціальностей» № 1565 від 19.12.2016, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України № 20/29888 від 10.01.2017 [6] та ін., Постановах Кабінету міністрів України та Положеннях державних нормативно-правових актів, а також Статуті й Положеннях освітнього закладу.

Важливого значення рейтингове оцінювання НПП набуває для визначення рейтингу ВНЗ, в якому вони здійснюють свою діяльність, оскільки через інтеграцію оцінок викладачів оцінюється не лише їхня діяльність, а й формуються рейтинги кафедр, факультету, ВНЗ. Підвищення рейтингу ВНЗ можливо за умов врахування в рейтинговому оцінюванні НПП кадрових вимог щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти, які визначені Постановою Кабінету міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» № 1187 від 30.12.2015 [7].

Виклад основного матеріалу, обґрунтування результатів дослідження. Теоретичний аналіз державних нормативно-правових документів та принципів організації педагогічного контролю у ВНЗ [8], а також практичний досвід дозволив нами визначити основні принципи, на яких, на наш погляд, має базуватися система рейтингового оцінювання НПП.

Об'єктивність – розгляд інформації у всій її складності, багатогранності й суперечливості, з урахуванням усієї сукупності позитивних і негативних сторін змісту на підставі сформованої системи чітких критеріїв та показників (вагових коефіцієнтів) рейтингового оцінювання.

Системність – урахування всіх видів діяльності НПП у ВНЗ та встановлення цілісного зв'язку між її складниками.

Систематичність – перевірка та оцінювання діяльності НПП, яка передбачає безперервне одержання інформації, врахування поточних результатів щодо кількісних та якісних показників науково-педагогічної діяльності протягом року.

Змагальність (здорова конкуренція) – спрямованість на підтримку й заохочення тих НПП, що досягли високих здобутків у своїй діяльності, а не на штрафні санкції до тих хто має менш результативні показники рейтингового оцінювання.

Збірник наукових статей

Диференційованість – базується на конкретній оцінці дій НПП з урахуванням змісту і специфіки їхньої професійної діяльності.

Гласність – ознайомлення всіх НПП з результатами рейтингового оцінювання, відкритість і чітка аргументованість показників, за якими визначався рейтинг.

Отже, система рейтингового оцінювання НПП має здійснюватися у ВНЗ із урахуванням вище охарактеризованих принципів.

Вважаємо доцільним та рекомендуємо таку організацію системи рейтингового оцінювання НПП:

1. Розробка «Положення про систему рейтингового оцінювання НПП у ВНЗ».

2. Визначення стратегії оцінювання за індикаторами:

- група А (на рівні держави);

- група Б (на рівні ВНЗ).

3. Розробка положення «Системи рейтингового оцінювання НПП у ВНЗ» (за основу пропонуємо таку структуру):

1) Загальні положення.

2) Організація системи рейтингового оцінювання НПП, кафедр і факультетів ВНЗ.

3) Методика оцінювання діяльності НПП, кафедр і факультетів ВНЗ.

4) Методика розрахунку рейтингових оцінок.

5) Показники науково-педагогічної діяльності працівників, кафедр і факультетів ВНЗ.

6) Прикінцеві положення.

ДОДАТКИ

A.1. Критерії оцінки особистих даних НПП.

A.1.1. Критерії оцінки особистих даних НПП (посада – викладач).

A.1.2. Критерії оцінки особистих даних НПП (посада – старший викладач).

A.1.3. Критерії оцінки особистих даних НПП (посада – доцент).

A.1.3. Критерії оцінки особистих даних НПП (посада – професор).

A.1.3. Критерії оцінки особистих даних НПП (посада – завідувач кафедри).

Б. Критерії оцінки кафедр ВНЗ.

В. Критерії оцінки факультетів ВНЗ.

Г. Критерії оцінки структурних підрозділів ВНЗ.

4. Визначення рівнів оцінювання за номінаціями відповідно до посади НПП: викладач; старший викладач; доцент; професор; завідувач кафедри.

5. Рейтингове оцінювання діяльності НПП згідно зі змістом педагогічної діяльності у ВНЗ (навчально-педагогічна, навчально-методична, організаційно-методична, науково-дослідна).

6. Врахування навантаження на НПП (повна або неповна ставка) за основним штатним розкладом або на умовах штатного сумісництва, або погодинної оплати.

7. Рейтингове оцінювання діяльності НПП, кафедр і факультетів ВНЗ з використанням кваліметричних методів, врахування якісних та кількісних показників.

8. Розробка «Рейтинг-листа науково-педагогічного працівника» для самооцінювання діяльності НПП, а також вимог до матеріалів, які підтверджують виконання роботи.

9. Розробка чітких критеріїв та показників оцінювання НПП (таблиця 1).

Таблиця 1

**Рейтингове оцінювання діяльності НПП (посада – викладач)
за критерієм «наукова публікація»**

№ з/п	Найменування критерію	Показник	Кількість балів
1.	Наукова публікація	Монографія англійською мовою в одному з міжнародних видавництв	100
		Монографія українською мовою	70
		Підручник	60
		Науково-методичний посібник/рекомендації	35
		Стаття, яка входить до періодичних видань, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science	50
		Стаття, яка входить до періодичних видань, включених до інших наукометричних баз (Index Copernicus та ін.) англійською або іншою мовою	40
		Стаття в одному з міжнародних видавництв	30
		Стаття у фаховому віданні	20
		Стаття у науковому збірнику	15
		Тези на міжнародній конференції	5
		Тези на всеукраїнській конференції	4
Тези на міжвузівській конференції	3		

Примітка.

- 1) Рішення про встановлення граничних балів щодо рейтингового оцінювання діяльності НПП має приймати Вчена рада ВНЗ (щорічно).
- 2) Показники зазначені для одноосібних публікацій. Бали за публікацію (колективні, у співавторстві) мають розподілятися серед авторів, які брали участь у її підготовці відповідно до їхнього внеску.

10. Використання рейтингового оцінювання діяльності НПП для визначення ступеня матеріального і морального заохочення.

На наш погляд, доцільним для оцінювання діяльності НПП та визначення їхньої професійної компетентності й ефективності роботи є проведення анонімного анкетування студентів, яке має проводитися психологічною службою ВНЗ після завершення кожного навчального року.

Висновки, перспективи. Існуючі системи рейтингового оцінювання НПП є ще далекими від досконалості. Організація системи рейтингового оцінювання НПП – справа складна і делікатна. Рейтингове оцінювання може стати позитивним мотиватором, потужним стимулом для професійного зростання, розвитку творчої ініціативи або навпаки – для керівництва ВНЗ підставою для розірвання трудових відносин з НПП. Адміністрація ВНЗ має виходити з певних принципів організації системи рейтингового оцінювання НПП, серед яких найважливішими є: об'єктивності, системності, систематичності, змагальності, диференційованості, гласності. Впевнено можна сказати, що рейтингове оцінювання НПП створює конкурентне освітнє середовище, яке мотивує викладачів до нових звершень, відфільтровує недостатньо компетентних і пасивних викладачів. Завдяки цьому підвищується рейтинг ВНЗ, зміцнюються його позиції на ринку освітніх послуг.

В цій статті ми навели загальні рекомендації та лише окремі критерії і показники оцінювання НПП, які потребують ґрунтовного досліджування й обговорення серед науковців з урахуванням специфіки галузі ВНЗ.

Література

1. Положення про оцінювання роботи науково-педагогічних працівників кафедри та визначення їхніх рейтингів, Національний університет «Львівська політехніка» // Режим доступу : <http://www.lp.edu.ua/sites/default/files/attach/2016/1674.pdf>. – Назва з титул. екрану.

2. Положення про рейтингове оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка // Режим доступу : <http://www.tnpu.edu.ua/about/pidrozdily/monitoring/B2.pdf>. – Назва з титул. екрану.

3. Положення про рейтингове оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара // Режим доступу: http://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/poloz_reit_npp.doc. – Назва з титул. екрану.

4. Закон України «Про вищу освіту» / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004. // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Назва з титул. екрану.

5. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про внесення змін до Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам» № 174 від 06.02.2017. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0245-17>. – Назва з титул. екрану.

6. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про узагальнення переліків спеціальностей, ліцензованих обсягів вищих навчальних закладів та переоформлення сертифікатів про акредитацію напрямів та спеціальностей» № 1565 від 19.12.2016, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України № 20/29888 від 10.01.2017. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0020-17>. – Назва з титул. екрану.

7. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» № 1187 від 30.12.2015. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>. – Назва з титул. екрану.

8. Мельник Ю. Б. Педагогіка вищої школи: в схемах і таблицях: навч.-метод. посіб. для курсантів, студ. вищих навч. закладів / Ю. Б. Мельник. – Х. : ХОГОКЗ, 2016. – 64 с.

Юрий Мельник. Рекомендации по рейтинговой оценке научно-педагогических работников.

Проанализировано современное состояние проблемы рейтинговой оценки научно-педагогических работников. Освещены нормативно-правовые документы по обозначенной проблеме. Охарактеризованы принципы рейтинговой оценки научно-педагогических работников. Разработаны рекомендации по рейтинговой оценке научно-педагогических работников. Предложена структура положения «Система рейтинговой оценки научно-педагогических работников в высших учебных заведениях».

Ключевые слова: *рейтинговое оценивание, научно-педагогические работники, структура положения, принципы.*

Yuriy Melnyk. Recommendations on the rating evaluation of scientific and pedagogical workers.

The current state of the problem of the rating of scientific and pedagogical workers is analyzed. The normative-legal documents on the mentioned problem are covered. The principles of rating evaluation of scientific and pedagogical workers are characterized. Recommendations on the rating of scientific and pedagogical workers have been developed. The structure of the provision «The system of rating evaluation of scientific and pedagogical workers in higher educational institutions» is proposed.

Keywords: *rating evaluation, scientific and pedagogical workers, structure of position, principles.*

Стаття надійшла до редакційної колегії 03.04.2017

УДК 811.111-047.23:37.091.212]-021.121::81'366.581

© Народовская О. Н., 2017

Народовская Ольга Николаевна

Национальный технический университет Украины

«Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»

**ИЗУЧЕНИЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА
БУДУЩИМИ СПЕЦИАЛИСТАМИ В
АКТУАЛЬНО ФУНКЦИОНИРУЮЩЕЙ ФОРМЕ**

Анализ современных проблем изучения английского языка в высших учебных заведениях. Овладение базисными навыками коммуникации с помощью коммуникативной методики и углубление в специфику межкультурной сферы на основе общей грамматики и особенностей литературного перевода. Поэтапное преодоление фонетического и смыслового барьера с помощью закрепления и всестороннего развития фонового словарного запаса учащихся.

Ключевые слова: *специалист, образование, английский язык.*

Проблема, её связь с важными научными или практическими задачами. В настоящее время необходимость изучения английского языка в его реальном функционировании в различных сферах человеческой деятельности стала общепринятой. В ВУЗе обучение английскому языку ведется на протяжении всех лет обучения, по всем специальностям; главной задачей обучения является овладение студентами навыками общения на английском языке. Если рассматривать первые две специальности, то здесь большое внимание уделяется тому, чтобы научить студентов «общаться» с техникой, а менеджерам, в свою очередь, никак не обойтись без общения с